

POSUDEK ŠKOLITELE

RENÁTA NOVOTNÁ:

DIVADELNÍ, FILMOVÉ A TELEVIZNÍ HERECTVÍ JIŘINY JIRÁSKOVÉ)

Hned v úvodu bych chtěl podtrhnout, že Renáta Novotná nepřistupovala ke svému tématu povrchně a takřkajíc letem světem, nic neodbyla pouhým „googlováním“ a látáním výpůjček z bůhvíodkud posbíraných textů horkou jehlou, k tématu přistoupila odpovědně – už proto, že má k němu hluboký osobní vztah. Herečkou se zabývá dlouhodobě, a jestliže vychází výjimečně při rozboru jedné její postavy (Klára z Návštěvy staré dámy) převážně z vlastní autopsie, pak je to ale autopsie v našich končinách neobvykle gruntovní a obdivuhodná, zvící 30 (slovy třiceti!) shlédnutých repríz jedné inscenace, tedy vysledování jejího vývoje doslova od premiéry po derniéru (výkon v mých očích možná neméně úctyhodný než výkon samotné Jiřiny Jiráskové). Výsledkem je už rozsahem - jak textu, tak příloh - opravdu poctivě založená diplomová práce, jíž dosavadní populární sbisby o Jiřině Jiráskové nesahají ani po kotníky. Novotná prostudovala k tématu relevantní životopisná fakta, včetně stále připomínaného společenského a politického kontextu více než šedesáti let umělecké tvorby pozoruhodné herečky, která je svým způsobem i kronikou více než šedesáti let českého činoherního divadla. Mohu dosvědčit, že Novotná připravovala svůj portrét Jiřiny Jiráskové řadu let, a proto stihla na textu ještě mohutně zapracovat, zbavit se postupně některých metodologických a faktografických nešvarů (nedostatečně doložené a citované zdroje), jakož i nešvarů a neohrabaností stylistických (zahlcení textu morem pasivních vazeb – „došlo k... likvidaci, okupaci, perzekuci, zákazu, premiéře“ atd., psaní o sobě ve třetí osobě, citování sama sebe jako cizí autorky atd.). Také to, že jsme došli k formě výběru šesti charakteristických, „modelových“ inscenací, zbavilo snad práci původní bezbřehé, kronikařské popisnosti, v níž se v minulých verzích ztrácelo podstatné v nepodstatném. Neříkám, že se autorce všechny stylistické i metodologické „mouchy“ podařilo vychytnat, některé publicismy v textu bohužel tu a tam zůstaly – zejména tam, kde autorka namísto věcného popisu a analýzy herečku hodnotí a příliš novinářsky „piárově“ chválí, a i když v tomto směru Novotná velmi zapracovala a řadu věcí k prospěchu celku korigovala, pořád by ještě jejímu portrétu prospěla menší závislost na ústředním a generálním svědkovi, jíž je Jiřina Jirásková sama, ne už jako předmět, ale jako pramen. (Takže se, jak už to v podobných případech bývá, nakonec paradoxně největší klad práce – hluboký, niterný osobní vztah k tématu – stává se i jejím nejzranitelnějším místem). Přesto se myslím práci podařilo říci o Jiráskové a jejích rolích velmi mnoho podstatného, např. o její ironii jako základní metodě přístupu k postavě (či odstupu od postavy), atd. Také si myslím autorka počínala velmi věcně a sine ira et studio vyložila skutečnou podobu jejích nenápadných šikan ze strany režimu (konkrétně na plátně a obrazovce), a provedla vlastně užitečnou kritickou revizi dvou protikladných mýtů, jež herečku dodnes obestírají, z nichž jeden praví, že její práce byla nepřetržitě kontinuální a nepřerušovaná žádnými zákazy, a druhý, že za normalizace trpěla jako Vlasta Chramostová. Nyní díky R. Novotné víme, že ani jedno, ani druhé není pravda, a nejen kvůli tomu považuji její práci za velmi dobrou, užitečnou a doporučuji ji rád k obhajobě.

V Praze 1.2.2012

Prof.PhDr.Vladimír Just CSc.